

Uttalande av Justitia et Pax i Stockholms katolska stift med anledning av några frågor i den nya regeringens program

"I Första Kungaboken berättas det, att Gud bjöd den unge kung Salomo att framföra en bön vid sin tronbestigning. Vad kommer den unge härskaren att be om vid detta viktiga tillfälle? Framgång, rikedom, långt liv, sina fienders undergång? Han ber inte om något av detta. Han ber: "Ge din tjänare ett lyhört sinne, så att jag kan skipa rätt åt ditt folk och skilja mellan gott och ont" (1 Kung 3:9). Med den berättelsen vill Bibeln säga oss vad en politiker ytterst måste sträva efter. Målsättningen och motiveringen får inte vara framgång, och absolut inte materiell vinning. Politiken måste innebära en strävan efter rättvisa, så att man skapar själva förutsättningen för fred. Naturligtvis kommer en politiker att sträva efter framgång. Utan denna har man ju ingen möjlighet att förverkliga sin politik. Men framgången måste underordnas den måttstock som rättvisan utgör, att vilja handla rätt och att förstå vad som är rätt.

(Förre påven Benedikt XVI i sitt tal om politikens och lagstiftningens fundament inför den tyska förbundsdagen, 2011-09-22)

Med anledning av regeringsskiftet i Sverige vill Kommissionen för fred och rättvisa i Stockholms katolska stift kommentera några frågor i den nya regeringens program (samarbetsöverenskommelsen 14/10 och regeringsförklaringen 18/10) vilka berör Kommissionens verksamhetsfält och därmed områden där Katolska kyrkan globalt är särskilt engagerad i arbetet för det gemensamma goda.

Behov som kommer av ändrad balans migration-integration

För *migrationspolitiken* betonar Katolska kyrkans sociallära varje lands/nationella gemenskaps rätt att själv utforma den praktiska balansen mellan sitt självklara ansvar att hjälpa människor på flykt och sitt behov av att göra det i de former som möjliggör för landet/gemenskapen att fullgöra andra åtaganden. I praktisk politik uttrycks det som en balans mellan migration och förmåga till integration, liksom i utformningen av sättet att hjälpa. Här finns flera medel som t ex asylmottagande med olika slags uppehållstillstånd, olika slags hjälp direkt i katastrofområdena och olika slags kombinationer av dessa. Den nya regeringen ska nu fortsätta den ändrade avvägningen mellan migration och integration som föregående regeringar har påbörjat.

Med anledning av detta måste det framhållas att Sverige, som ett av världens relativt sett rikaste länder, förblir skyldigt att hjälpa att lindra nöden för människor på flykt, och med den fortsatta balansförskjutningen då ännu mer med andra medel än asylmottagande. Konkret gäller detta förstärkta insatser i regioner av krig och katastrofer liksom för att lindra nödsituationen i världens alla flyktingläger.

Det är positivt med åtgärder som förstärker möjligheterna och incitamenten för migranter att bli delaktiga i det svenska samhället. I varje läge behöver vi se till den enskilda människans behov och förutsättningar. Ett övergripande mål för integrationen

bör vara att utveckla samhällsgemenskapen på ett sådant sätt att det fungerar väl för både dem som av hävd har sin hemvist här och för dem som, för kortare eller längre tid, kommer hit senare i livet.

Biståndspolitikens viktigare roll

I det ökade behovet av nya insatser för människor på flykt behöver *biståndspolitik*en, liksom andra verktyg i det internationella samarbetet, göra en tydlig prioritering. Biståndet behöver användas både i insatser som verkligen kan förbättra levnadsvillkor så att människor inte behöver fly sina hem, och för att direkt hjälpa medmänniskor som hamnat i nöd, med de nödställda människornas behov som självklar utgångspunkt.

De kvalitativa förändringar av biståndspolitikerna som nu aviserats behöver utgå från dess ökade betydelse för hjälp, inte minst till människor på flykt. Trots våra egna problem kan och måste Sverige som samhällsgemenskap göra uppoffringar för medmänniskor i obeskrivlig nöd, även när de exakta formerna förändras. Ett nära samarbete med UNHCR, vars budget länge varit pressad, och andra internationella organ, blir nu än viktigare. Den ökade betydelse som regerings- och samarbetspartierna säger sig vilja ge civilsamhällets biståndsinsatser blir betydelsefulla, då en verklig, och på förtroende byggd, fred inte kan uppnås utifrån, eller uppifrån. Från Katolska kyrkans, och dess hjälporgan Caritas, sida vill vi delta i en aktiv dialog med regering och riksdag om detta.

Nya modeller och kristna migranternas situation

Gällande *asylmottagande* – dvs den hjälp till flyktingar som sker genom direkt mottagande av migranter här – bör Sverige överväga modeller liknande den i t ex Kanada, där enskilda och organisationer, som just religiösa samfund, har möjlighet att med sponsring ta hela ansvaret för etableringen och integrationen av personer som beviljas asyl. Det ger fler aktörer än staten som kan tillföra både resurser och engagemang/kunskap. Det möjliggör en snabbare integration (jobb, språk osv). Och det öppnar en ny möjlighet till hjälp genom asylmottagande utan större tryck på det offentliga i ansvaret för integrationen.

Genom att den Katolska kyrkans stift i just är bland de mest engagerade i denna form av mottagande och integration där, bidrar vi från katolsk sida gärna till ett sådant utvecklingsarbete.

I alla förändringar vill Kyrkan också framhålla vikten av rättssäkerhet och en prövning, alldeles oavsett i vilken form uppehållstillstånd ska ges, som möjliggör för asylsökande att få sin sak objektivt bedömd. Det senare gäller konkret sådant som Sveriges kristna samfund tidigare framfört synpunkter på, som t ex vem/vilka som utför utfrågningarna och vilka frågor som ställs. Vårdigheten för människor måste säkerställas också på övriga områden i asyl- och mottagandeprocessen, t ex i fråga om placering i boenden.

Av detta skäl välkomnas det uttryckliga omnämmandet av *de kristna konvertiternas* behov. I fråga om att gå från ord till handling här, t ex när det gäller bedömning av tro,

framhåller vi behovet av att regeringen aktivt tar del av sakkunnig kompetens i de kristna samfundet.

Det måste också betonas att *de kristnas situation i asyl- och migrationspolitiken* inte bara rör dem som konverterar under tiden de väntar på asylbesked. I än större utsträckning rör det kristna som flyr från främst islamistiskt förtryck i sina hemländer, där de förhindras att utöva den grundläggande mänskliga rättighet som utgörs av religionsfriheten. I de prioriteringar som görs inom ramen för både förändrat mottagande i Sverige och i den ökade skyldigheten att hjälpa på andra sätt, måste villkoren för dessa kristna, i den del av världen där den kristna tron först slog rot, särskilt uppmärksammas.

Lönekrav för arbetskraftsinvandring måste ta hänsyn till annan försörjning

Regerings- och samarbetspartierna vill, precis som den förra regeringen föreslog just före valet, genomföra en höjning av lönekraven för arbetskraftsinvandring från dagens 13 000 kr/månad. Föreslagen ny nivå ska vara medianlönen som enligt SCB förra året var 33 200 kr/månad.

Det är förstås ett mål som uttrycker det gemensamma goda att varje människa ska kunna finna försörjning i sitt sammanhang, t ex i sin familj, och att så kunna äga sina levnadsförhållanden i stället för att ständigt behöva be andra om vad som behövs för dagen.

Från katolsk horisont i Sverige vill vi framhålla att detta är betydligt högre än vad våra präster, ordensmän och ordenssystrar har i formell inkomst av sina anställningar i stiftet (både de som är födda i Sverige och de många som kommer hit från utlandet). För utländska katolska präster och systrar med missionsuppgifter här gäller förstås att de också hjälps till försörjning på andra sätt än bara genom den individuella inkomsten av tjänst. Både församlingar och ordensgemenskaper tillhandahåller materiellt och socialt stöd som gör att dessa sammantaget har en fullgod försörjning helt och fullt tryggad, och inte gör anspråk på några offentliga medel för det. Vi utgår ifrån att vi även efter de nu förutskickade regelförändringarna får en fortsatt möjlighet att kalla präster och ordensmedlemmar från utlandet för att fylla konkreta arbetsbehov i Kyrkan här, utifrån en bedömning inte bara av de formella men små inkomsterna av tjänst utan av hela den försörjningssituation som Kyrkan garanterar med helt egna medel.

Utländsk, liksom all annan, finansiering av terrorism måste kunna motverkas, samtidigt som möjligheten till internationell solidaritet värnas, inkluderat finansiellt stöd för mindre grupper, inte minst katolikernas och ortodoxas, möjlighet att utöva sin tro i Sverige.

Livet och friheten

När det i samarbetsavtal och regeringsförklaring utlovas en utredning av ett *grundlagsskydd för det som kallas "aboträtten"* vill vi från katolskt håll framföra att någon rätt att, ens i de tidigaste skeden, avsluta människors liv, inte existerar, vare sig i

den klassiska filosofins naturrätt, på vilken de mänskliga rättigheterna baserar sig, eller några internationella rättighetskonventioner. Det gör däremot rätten till liv.

Vad som finns i Sverige och många andra länder är en lagstadgad möjlighet till abort upp till en viss tidsgräns, dvs det är en sedan länge rådande, och av samtliga partier i riksdagen, stödd konkret politik. Att grundlagsskydda konkret politik är konstitutionellt både problematiskt och icke önskvärt. På ett område som faktiskt gäller en kränkning av de allra svagaste och mest skyddsvärda mänskliga personernas mest grundläggande rättighet, vore det mer än olämpligt.

Vidgade möjligheter till abort i hemmet är också ett oroväckande löfte, både för den principiella avsaknaden av där internationella erfarenheter pekar på en ökad osäkerhet också för kvinnan.

Den aviserade utredningen om ett *nationellt tiggeriförbud* kommer att följas noga. Att mer effektivt motverka människohandel och exploatering av fattiga och särskilt utsatta är ett angeläget mål. Samtidigt är det en grundläggande mänsklig frihet att kunna beandra om frivilliga bidrag för att t ex lindra nöd, egen och andras. Om någon ytterligare lagreglering, utöver de ordningsstadgar som redan kan tillämpas i både EU-rätt och i nationella och lokala bestämmelser, är påkallad, behöver den uttrycka rätt avvägning mellan avsikter och grundläggande principer.

Utbildningspolitiken är intimt sammanlänkad med såväl barnens framtida möjligheter i livet, som familjers möjlighet att delta i samhällslivet, liksom med möjligheterna att leva och utveckla självförståelse, kultur och religion. Självklart måste regelverket för friskolor av alla slag främja det gemensamma goda, i vilket ingår både värnet av föräldrars rätt att välja utbildning och avlägsnandet av extremism som motverkar, eller äventyrar, det gemensamma goda.

Den förra regeringens förslag till *nya regler för statsbidrag till religiösa samfund* innehöll enligt många kristna samfund alltför svepande "demokratikrav". Förslag i samarbetsavtalet om utredning om förbud mot s k omvändelseterapi riskerar på samma sätt att inskränka religionsfriheten, i detta fall friheten för, och konfidentialiteten i, enskild, helt frivilligt baserad, självvård. Från vår sida uppmanar vi den nya regeringen till en omgående och aktiv dialog med alla religiösa samfund om hur vi bäst kan uppnå det alla måste vara överens om är målet, nämligen att motverka våld och tvång i mission och självvård. Detta utan att inskränka religionsfriheten.

Stockholm 2022-10-18

Kommissionen för fred och rättvisa i Stockholms katolska stift (Justitia et pax)

p. Thomas Idergard S.J.
Ordförande

Stefan Herczfeld
Generalsekreterare